

ISHOCKEYNS ANLÄGGNINGAR

RIKTLINJER

DEN AKTIVA ANLÄGGNINGEN - MER ÄN BARA ISEN

ANLÄGGNINGSKOMMITTÉN
SVENSKA ISHOCKEYFÖRBUNDET

Innehåll

Inledning 4

Utmaning och prioritering 6

Framtidens anläggning 7

Kostnader 10

Sammanfattning 11

Istidsbehov och nästa steg 12

Författare: Jonathan Westerlund och Göran Tidström

Foton: Bildbyrån

Repro och tryck: Ågrenshuset

ANLÄGGNINGSKOMMITTÉN

februari, 2018

SVENSKA ISHOCKEYFÖRBUNDET

Box 5204

121 16 Johanneshov

Tel: 08 - 449 04 00

Fax: 08 - 91 00 35

E-post: info@swehockey.se

Hemsida: www.swehockey.se

Dessa riktlinjer ska ses som vägledning för ishockeydistrikt, föreningar, kommuner, och andra intressenter vid utredning av anläggningsbehov och anläggningsplanering.

ANLÄGGNINGSKOMMITTÉN

Inledning

Städer växer och blir större vilket innebär att ytor för rörelse, idrottande och föreningsliv behöver växa i åtminstone i samma omfattning. Många idrotter och föreningar växer men att tillgodose den dagliga efterfrågan är inte alltid självklart. Parallellt med den vardagliga verksamheten pågår ett arbete för att bygga föreningar som välkomnar nya och är långsiktiga över tid.

I juni 2017 beslutade Svenska Ishockey om en gemensam strategi för framtiden. Strategin utgår från att skapa goda förutsättningar för att ta nya vägar och hitta nya lösningar på nya utmaningar. Möjligheten till att alla ska få lära sig att åka skridskor och spela ishockey är en "rättighet" allt fler bör få ta del av. Att skapa fler tillgängliga isytor och ännu mer trivsamma och inbjudande anläggningar är en viktig del av svensk idrottskultur. Svensk Ishockey ska därför vara en samlande kraft och bidra till att bygga vårt framtida samhälle.

Utgångspunkten i arbetet

Att fler hittar till ishockeyn är en förutsättning i målarbetet, det blir därför viktigt att bevarande av befintliga - och tillkomsten av nya isytor och ishaller blir fler. Ishockeyn växer idag men även andra skridskoidrotter som konståkning ökar och får fler utövare. Inriktningen har i tidigare verksamhetsarbetet varit ett betydelsefullt arbetsområde. Därav bildades 2015 Anläggningskommittén för att särskilt hantera det strategiska arbetet inom några av ishockeyns stora utmaningar. En del i arbetet är framförallt att verka för och ge stöd till kommuner, ishockeyns

distrikt och föreningar i deras anläggningsarbete d.v.s. arenor, ishaller och isytor för spontan skridskoåkning.

Ishockeyn bedrivs utifrån målsättningen att så många barn och ungdomar som möjligt ska ha möjlighet och motivation att utöva sporten så länge som möjligt - gärna livslångt - utefter sina egna ambitioner. Mellan åren 2013 och 2016 ökade antalet barn i åldrarna 5-10 år med närmare 30 procent och flickhockeyn ökade med mer än 100 procent. För att behålla och ge ytterligare förutsättningar för fler utövare och förutsätts att anläggningar finns och blir fler, framförallt i Sveriges storstäder med omnejd.

Förutsättningar för föreningen

Bakom varje anläggning ligger oerhört många timmar av förarbete från drivande och ideella krafter. Utan dessa krafter hade inte svensk ishockey haft den historia av framgång och det engagemang som idag finns för ishockeyn bland invånare runt om i landet. En anläggning skapar förutsättning för föreningar i deras verksamhetsarbete för att bedriva en god idrottsmiljö och locka fler utövare. Föreningarnas hockeyskolor varierar runt om i landet men i de flesta föreningar finns cirka 100-125 aktiva barn i åldrarna fem till åtta år. Det är önskvärt att det finns minst 40 pojkar och tio flickor året innan föreningen bildar lag. För att lyckas behålla merparten av de som börjar i skridsko- och hockeyskolorna förordas en väl fungerande förening med lag i alla årskullar, utbildade ledare och tränare samt ett sunt engagemang från föräldrar som arbetar

efter svensk ishockeyns värdegrund "Ishockeyn Vill".

Efter de inledande åren i skridsko- och hockeyskolorna bedrivs den föreningsbaserade verksamheten för pojkar i åldersgrupper om ett år från och med 9 års ålder till 16 år. Juniorverksamheten bedrivs sedan i åldersblock om två år, J18 respektive J20. Flickor spelar i två årsgrupper om vardera fyra år (9-12 samt 13-16 år).

Långsiktigheten i verksamheten

Ambitionen är att barnen ska fortsätta i samma förening upp genom ungdomsåren. Viss minskning av antalet barn sker, precis som i de allra flesta idrotter, sedan år från år då en del barn väljer andra fritidsaktiviteter. Många distrikt arbetar aktivt mot värvningar av barn mellan föreningarna i distriktet under parollen att individen utvecklas bäst i sin moderförening. Det är därför viktigt att en förening strävar efter att hålla lag i alla årskullar. Det innebär också att det ska finnas juniorverksamhet som gör att de som spelar i de äldsta ungdomslagen (15-16 åringar) ser en fortsättning i föreningen som junior och att juniorerna ser att de kan fortsätta spela i ett seniorlag även om ett sådant inte har elit-ambition.

Svenska Ishockeyförbundet vet om att förutsättningar skiljer sig bland många föreningar runt om i landet. Det är inte alltid möjligt att hålla en full uppsättning av lag i en glesbygdsförening medan det i storstäder kan vara möjligt att hålla flera lag i samma ålder och där föreningar tyvärr behöver begränsa antalet spelare. Det centrala är att möjligheten att spela ishockey finns, oavsett ålder.

Svensk Ishockey växer och morgondagens förebilder finns i ishallen.

En för många populär och folkjär vinteraktivitet är spontan skridskoåkning, här i Vasaparken, Stockholm.

Utmaning och prioritering

En gemensam och omfattande utmaning för Sveriges större städer och svensk ishockey är den växande befolkningen som inte står i relation till antalet idrottsplatser och ishallar. Urbaniseringen som utgår från en omfattande inflyttning till städerna är en del av utmaningen och innebär för svensk ishockey ett arbete i takt med samhällsutvecklingen.

Inflyttning till storstäderna

Distrikten Stockholm, Göteborg och Skåne stod 2017 för 30 procent av antalet licensierade spelare i Sverige. Mellan åren 2015–2017 ökade antalet spelare med 16 procent i Stockholm. Andelen utövare och anläggningar står inte i paritet med utvecklingen av nya anläggningar. Med bakgrund till den omfattande befolkningstill-

växten och en ökad efterfråga på nya anläggningar och modernisering av befintliga, har Svenska Ishockeyförbundet beslutat om ett större fokus på storstäderna Stockholm, Göteborg och Malmö med omnejd ur ett anläggningsperspektiv. Forskning visar att tillgängligheten till idrottsanläggningar har en stor betydelse för om invånaren är regelbundet fysiskt aktivt eller inte. Invånaren besöker idrottsanläggningen mer regelbundet om de finns nära bostaden, skolan eller arbetsplatsen.

Utgångspunkten är att öka standarden och antalet anläggningar för att säkerställa att ishockeyn är tillgänglig för invånaren och ett naturligt val bland idrotter för att fortsätta vara den engagerade idrotten ishockeyn är för svensk idrottskultur. En viktig del är att

fler ska erbjudas möjlighet att lära sig åka skridskor och spela ishockey. Arbetet utgår därför inte endast till att öka antalet ishallar, utan även att skapa fler isytor för spontan skridskoåkning. Övriga ishockeydistrikt nedprioriteras inte i anläggningsfrågorna utan snarare att ett fokus läggs på storstäderna. Framförallt i lobbying- och förankringsarbete bland kommunerna. Intentionen är att skapa fler anläggningar och isytor i hela Sverige och en viktig del i arbetet är att inga ishallar eller isytor stängs utan att ersättas.

Framtidens anläggning

Svenska Ishockeyförbundets ambition är att engagera fler i samhället och introducera nya och behålla befintliga utövare, viktiga utgångspunkter för att stärka svensk ishockey och svensk idrottskultur. I arbetet är det därför särskilt viktigt att också bygga fler anläggningar för ishockey och skridskoåkning. Riksidrottsförbundet beskriver att en anläggning kan vara överallt där det pågår träning och tävling. Det kan vara den lokala idrottsplatsen, idrottshallen eller simhallen. Men kan också vara mark, väg, luft, vatten eller is beroende på vilken idrott och verksamhet det är.

Idrottsplatsen som mötesplats

Något som är gemensamt för alla anläggningar är att de alla

är mötesplats för människor, såväl unga som gamla oavsett bakgrund och kultur. Ishockey är en lagidrott som samlar och främjar individens förmåga att samarbeta och knyta vänskap. Riksidrottsförbundet beskriver ytterligare att bevara, utveckla och skapa nya anläggningar och idrottsmiljöer är en viktig del av arbetet för att främja motion, hälsa och livskvalité. En anläggning är en viktig förutsättning i föreningsarbetet för att arbeta med glädje, gemenskap, tillhörighet och samarbete. Alla viktiga värden som formar vår kultur och vårt samhälle. Svensk ishockey arbetar mot att ha en betydande roll i samhällsutvecklingen och bidra till framtidens samhällen. Svensk ishockey vill ta en större roll som samhällsbyggare och en

viktig del i det arbetet är att stärka anläggning som mötesplats för invånaren.

Ishockeyförbundet vill att samhället tillvaratar ishockeyns gemenskap som sträcker sig över åldersmässiga, sociala och kulturella gränser. Gemenskapen föreningslivet och ishockeyn erbjuder är en viktig resurs för det svenska samhället. Framförallt genom utbildning inom värdegrund, demokrati och delaktighet, glädje, gemenskap och allas rätt att vara med. Grundpelare som gör föreningslivet till en viktig del av svensk demokrati.

Genom attraktiva, trivsamma, inbjudande anläggningar kan denna resurs tillvaratas i större omfattning och flera i samhället kan ges möjlighet att få bli en del av vad svensk ishockey har

Svenska Ishockeyförbundet arbetar med en värdegrund där gemenskap och laganda är en viktig del.

att erbjuda. Nedan illustreras den aktiva anläggningens olika mötesplatser som alla ska främja möten mellan människor och stärka anläggningen som samhällscentrum.

Nära till aktivitet

Tillgänglighet blir därför en viktig fråga för framtidens anläggningar - närheten till bostäder, skola, andra idrotter och annan övrig service skapar förutsättningar för att anläggningen engagerar fler utövare. Åt föreningar och ishockey som idrott skapar tillgängligheten en ökad insyn i idrottsverksamheten och fler möjligheter för samarbeten. Likväl finns det nyttoeffekter av att andra verksamheter finns i anslutning genom exempelvis ökade förutsättningar för att utöva

flera idrotter under en längre tid, samarbeten och en ökad beläggning för caféverksamhet, transparens och kunskapsutbyte mellan idrotter, integrering mellan ålder, kön och kultur samt energibesparing och driftsekonomi.

Standarden på anläggningarna och utbudet påverkar intresset och utövandet vilket i sin tur påverkar ishockeyn. Statistik och stor erfarenhet från Svenska Ishockeyförbundet visar samband mellan bristande standard på anläggningar och en negativ tillväxt av ishockeyspelare. Området är omfattande och beror inte endast på anläggningar, dock är det viktigt att betona att anläggningar upplevs som trivsamt, inbjudande och säkert för såväl brukare och besökare för att bibehålla och locka fler. Svenska

Ishockeyförbundet rekommenderar att befintliga och framtida anläggningarna väl beaktar gränzonerna (omklädningsrum, entréer, samlingsytor och uppehållsrum) i ett tidigt skede av en projektering för ombyggnation samt nybyggnation. Främst för att ge bättre förutsättningar för att anläggningen ska upplevas inbjudande och trivsamt.

Aktivitet för spontanitet

En annan viktig aspekt är även tillgången till öppna aktivitetsytor i anslutning till anläggningen, såväl planerade som oplanerade. Ishockey är en av världens mest komplexa idrott vilket innebär att en ishockeyspelare behöver träna mångfunktionellt. Enligt studier tyder utbudet av möjligheterna att "hänga", aktivera sig spontant

Omklädningsrum är sociala ytor där många idrottare träffar vänner för livet.

Att leka sin idrott och träna extra är en förutsättning ishockey och många fler idrotter.

och successivt bli en del av att idrottssammanhanget bryter ner barriärer. Aktiviteter som sker bakom stängda dörrar utan insyn är mindre tillgänglig och lockar få som inte redan är invigda eller aktivt söker sig till aktiviteten. Aktiviteter som däremot integrerar med omgivningen har större potential att engagera fler utövare.

Svenska Ishockeyförbundet förespråkar att planeringen av anläggningar beaktar öppna aktivitetsytor som ger förutsättningar för organiserad och spontanidrott året om. Öppna aktivitetsytor behöver inte endast användas av ishockeyns utövare, utan även andra ishallsnyttjare exempelvis konståkning som också tränar delar av idrotten på sidan av isen.

Helheten är mer än isen

Den aktiva anläggningen uppmanar till aktivitet och rörelse året om. Ytor som har en särskild funktion under sommarhalvåret kan ges ny användning under vinterhalvåret. Markanvändningen har på så sätt ett mer flexibelt och effektivt utnyttjande över hela året. Dessa ytor blir även viktiga mötesplatser mellan idrotter där utövare från olika idrottsbakgrunder möts och lär från varandra.

Kostnader

Något som ofta förekommer i diskussioner om ishallar och isytor är kostnader. Kostnaderna kan sammanfattande delas upp utifrån; byggkostnader och driftkostnader. Byggnadskostnader är en omfattande del men något många kommuner och intressenter begrundar är driftkostnader. Genomförda energiprojekt visar att ombyggnaden av äldre kylsystem till CO2-anpassade kylsystem tillsammans med mindre driftåtgärder i ishallen resulterat i att mer än halva energiåtgången besparats.

Framtidens anläggning behöver inte vara dyr i drift i jämförelse med de anläggningar som tidigare byggts. En ishall skiljer sig åt från de vardagliga byggnaderna vi vistas i. Ishallen behöver ett kallt inomhusklimat för skapa och bibehålla isytan. Många av Sveriges ishallar byggdes under

80-talet och idag är kunskapen om ishallen och dess energisystemen bättre. De ishallar som byggdes under 80-talet finns fortfarande kvar och drar mer energi i än vad de bör göra. En viktig aspekt är att underhålla maskiner och system kontinuerligt för att undvika omfattande kostnadsåtgärder. Ishallar är ofta högt belagda och ishockey är fysisk och fartfylld idrott vilket också kräver att anläggningen bibehåller en god standard genom kontinuerligt underhåll för att vara en säker plats att utöva idrotten på.

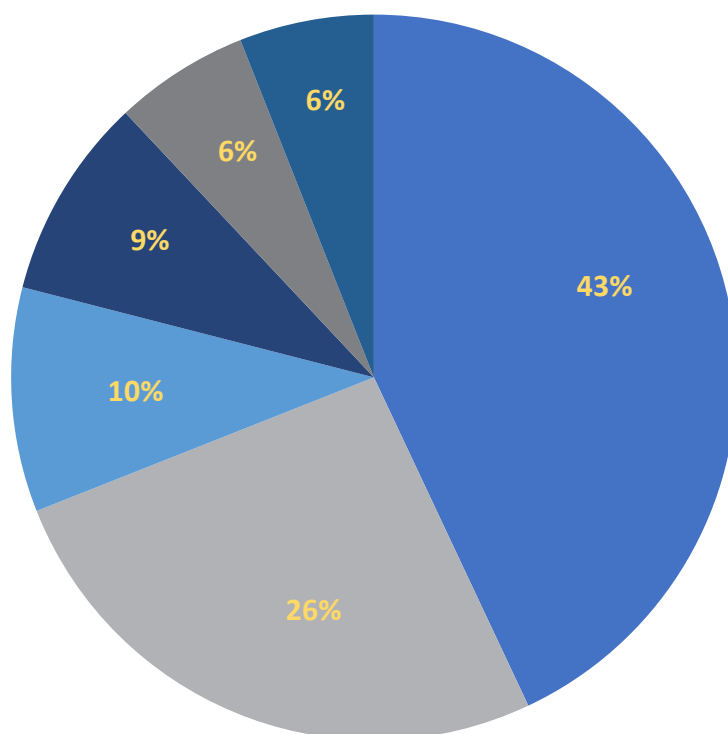
Ökad kunskap

Med god kunskap och erfarenhet vid projektering av nya ishallar kan "vanliga misstag" undvikas och energiåtgången reduceras avsevärt. Även vid ombyggnation kan mindre investeringar i instrumenteringsutrustning och konti-

nuerlig uppföljning ge omfattande energibesparingar och bidra till fler gröna och ekonomiskt hållbara anläggningar. Nedan illustreras ishallens energisystem och energifördelning i procentenheter.

Ytterligare kan drift och energi samordnas genom att anlägga två ishallar intill varandra och planeras tillsammans med andra idrottsanläggningar exempelvis badhusanläggning eller konstgräsplaner. Främst för att återvinna energi mellan anläggningarna men även för att samordna bemanningen. Modern teknik är ytterligare en faktor i kostnaderna och exempelvis solcellspaneler kan vara ett av många sätt att reducera samt göra framtidens anläggning mer drifteffektiv och långsiktigt hållbar.

Figuren visar "The big five", ishallens energisystemens och dess förbrukning i förhållande till varandra.

■ KYLSYSTEM ■ VÄRMESYSTEM ■ BELYSNING ■ VENTILATION ■ AVFUKTNING ■ ÖVRIGT

Den aktiva anläggningen ska engagera och vara en viktig del i samhällsbyggandet.

Sammanfattning

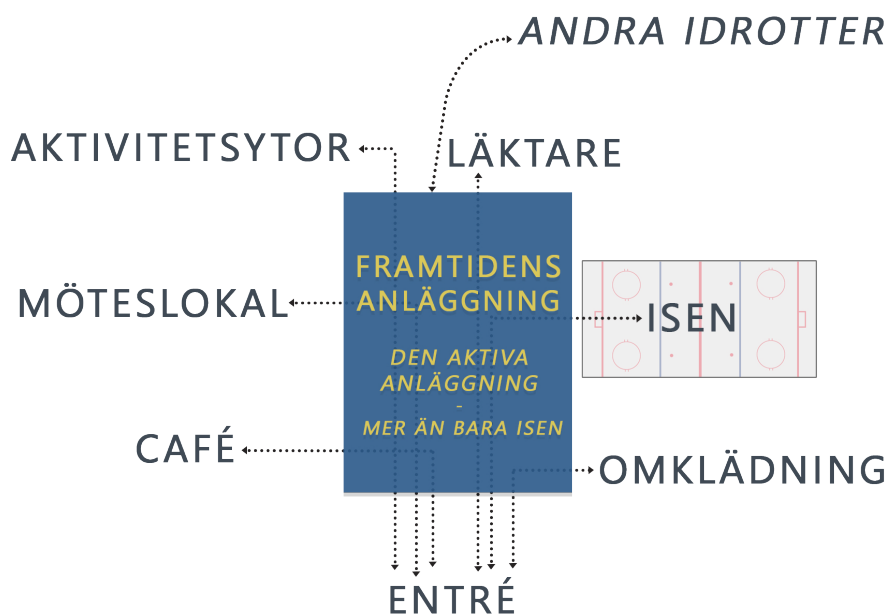
Den aktiva anläggningen – mer än bara isen är framtidens anläggning och skapar och stärker engagemanget för ishockey och skridskoåkning. Men också för fysisk aktivitet och aktiva möten i samhället i och mellan idrotter och kön i alla åldrar. Sammanfattningsvis utgår den aktiva anläggningen från:

- Tillgänglig
- Flexibel
- Mötesplats för alla
- Inbjudande och trivsamma gränsszoner
- Ytor för rörelse – spontanidrott och organiserad träning
- Grön och hållbar ekonomiskt

Alla viktiga egenskaper i arbetet för att engagera mest och flest, framtidens anläggning

är mer än bara isen. Svenska Ishockeyförbundet rekommenderar att dessa egenskaper beaktas särskilt i planeringen av nya anläggningar samt

ombyggnationer av befintliga anläggningar för att skapa förutsättningar för skridskoidrottande på sikt. Anläggningen påverkar idrottandet.

Figuren illustrerar hur ytor hänger samman och fyller en viktig funktion för framtidens anläggning.

Träningen tillsammans skapar framgång och glädje i vardagen.

Istidsbehov och nästa steg

För en väl fungerande förening som har hockeyskola för både pojkar och flickor, lag i alla ungdomsskullar samt junior- och seniorverksamhet tillgång till minst 90 istimmar per vecka rekommenderas. En förening som ännu inte hunnit utveckla en fullskalig dam/flickverksamhet rekommenderas 70 timmar under den tid då seriespel pågår. Dessförinnan och därefter är behovet för träning cirka 45–65 timmar.

Tillgänglig tid i en ishall är vardagar mellan kl. 16-23, lördag mellan kl. 8-21 och söndag kl. 8-22 är 62 timmar. Denna tid delas med konståkning, allmänhetens åkning, korpiddrott och andra skridskoidrotter.

Flertalet föreningar med ett eller flera lag i alla åldersgrupper har många gånger tillgång till två ishallar vilka tillsammans med andra aktiviteter är fullt belagda. Kombinationer med en ishall och

en konstfrusen utomhusrink fungerar också varvid i första hand del av träningar och allmänhetens åkning förläggs till utomhusrink. Exempel finns också där en utebana kompletterat en ishall för att sedan i steg bli försedd med först väderskydd och därefter en total överbyggnad med eller utan isolering.

Vid planering av nya anläggningar bör det därför samordnas två ishallar tillsammans för att skapa goda förutsättningar för den väl fungerande föreningen. Med två ishallar kan även andra skridskoidrotter ges större utrymme och en god istidsfördelning mellan idrotter.

Aktivitetmängden

Svenska Ishockeyförbundet rekommenderar minsta omfattning av träning på is per vecka för respektive ålder under perioden augusti-mars:

- 7–8 år 2 ggr
- 9–10 år 2 ggr
- 11–12 år 3 ggr
- 13–14 år 3 ggr
- 15–16 år 3 ggr

Matcher tillkommer under september - mars med en gång per vecka för de yngre och i snitt 1,5 match per vecka för de äldre. Många föreningar fortsätter även att träna och spela under april, vissa även under maj. En annan viktig aspekt i aktivitetsmängden är de elitsatsningar som finns bland föreningar runt om i landet. En elitsatsning är ett ställningstagande från föreningen, men som också ofta innebär att antalet träningstillfällen både på och utanför isen är mer än de Svenska Ishockeyförbundet generellt rekommenderar. En elitsatsning kan också behöva ta hänsyn till frågor som tillgången på resurser, långsiktig utveckling och kontinuerlig dialog med när-

liggande föreningar och istidsläggare.

En del i målarbetet för Svenska Ishockeyförbundets är att rekrytera och behålla antalet utövare. Istidsbehovet för seniorverksamhet behöver därför beaktas och lyftas fram. I begreppet seniorverksamhet inkluderas damernas verksamheter som växer runt om i landet. Rekreations- och veteranhockeyn, för både herrar och damer, är ytterligare en del i arbetet för att engagera och behålla antalet spelare över tid vilket också är viktigt att beakta vid istidsfördelning.

Svenska Ishockeyförbundet rekommenderar därför att eftersträva en fördelning med bakgrund till nivå. Utgångspunkt vid fördelning av istider bör vara den nivåindelningen som Svenska

Ishockeyförbundet tagit fram för att kvalitetssäkra att rätt utbildning finns för respektive ålder och serie. Vid fördelning av istider är det viktigt med dialog och att förening har en inriktning hur de önskar att använda resurser på bästa sätt.

En året om idrott

Den tidigare uppdelningen mellan vinter och sommaridrotter har för de stora lagidrotterna alltmer suddats ut och tävlingssäsongerna under höst och vår överlappar nu varandra. Fotboll spelas långt in i november och startar igen tidigt mars. Inomhushallar och snöröjda konstgräsplaner möjliggör träning året runt.

Ishockeyns tävlingssäsong går från 1 september till 30 april, även om seriespel för barn och

ungdom och i lägre junior- och seniorserier startat i oktober och avslutats 31 mars. Träning inför säsongen startar i alla åldrar i mitten av augusti och många lag tränar även ett antal veckor efter tävlingssäsongen. Ett stort antal sommarhockeyskolor för barn och ungdom arrangeras runt om i landet och flera kommuner behåller isen under hela sommaren.

Ishockeyförbundet och dess föreningar finner det angeläget att tillgång till isytor finns året om än i reducerad omfattning. Samverkan över kommungränserna med överenskommelse om att en ishall hålls öppen i ett område som täcker flera kommuner uppmuntra.

Sveriges mest engagerade idrott. Vi ska bli bäst i världen i ishockey, men vi ska också vara den intresseväckande idrotten.

Avgiftsprinciper

Svenska Ishockeyförbundet anser att möjligheterna för att utöva flera olika idrotter så långt möjligt ska vara kostnadsneutrala samt att avgifterna för att nyttja ishallar och konstfrusna utebanor inte bör avvika från de avgifter som konstgräsplaner och fullskaliga sporthallar tar ut. Avgifterna bör därför vara enhetliga under den tid idrotten primärt utövas för att så många som möjligt ska ges möjlighet att delta under så goda förutsättningar som möjligt.

Isytor och utövare

En aktiv förening med lag i alla åldersgrupper engagerar omkring 350 aktiva barn och ungdomar i åldern 6–19 år där ishallen tillgodoser skridsko-/hockeyskolor, träning och matcher. Ishallar och isytor är även populära för skolverksamhet samt allmän-

tensåkning, något som vi inom svensk ishockey är positiva till och något som är grundläggande för skridskosporten och anläggningens tillgänglighet. Med föreningar som växer och har hög efterfrågan skapar ofta en hård konkurrens om istider. Detta är främst förekommande i storstäderna med omnejd. Svenska Ishockeyförbundet eftersträvar en ishallstäthet på maximalt 4 000 barn och ungdom per ishall för att möjliggöra för ett väl fungerande föreningsliv, allmänhetensåkning och andra skridskoidrotter. Utöver detta är det viktigt att betona seniorverksamhetens användande i ishallen. Beroende på föreningens ambitioner och resurser kan omfattningen påverka användandet.

Nästa steg

Svensk Ishockey ska bli den mest

engagerande idrotten i Sverige. Det betyder att vi måste öka möjligheterna för ännu fler att vilja och kunna spela ishockey. Självklart har vi inom svensk ishockey det största ansvaret för det t.ex. när det gäller de kostnader vi själva kan påverka, öppenheten för fler tjejer att spela ishockey och många andra frågor. Men grunden för ishockey är trots allt möjligheterna att kunna åka skridskor och att kunna göra det nära där man bor. Därför behöver vi fler och bättre anläggningar i och runt våra storstadsregioner, men lika viktigt är att ingen ishall ska försvinna i landet.

Svenska Ishockeyförbundet kan bistå med underlag, rådgivning och erfarenheter i er anläggningsplanering samt i fråga om olika investeringsalternativ för att begränsa driftskostnaderna, i synnerhet energikostnader.

Vi når inte goda resultat förens vi samarbetar tillsammans och hjälper varandra.

Anläggningen påverkar idrottandet!

Jubel på isen efter Tre Kronors tionde VM-guld.

Svenska Ishockeyförbundet | Box 5204 | 121 16 Johanneshov
Telefon: 08 - 449 04 00 | Fax: 08 - 91 00 35 | E-post: info@swehockey.se
Hemsida: www.swehockey.se